

TNI BINDT DE STRIJD AAN MET MULTINATIONALS

Tekst: Tijmen Lucie Foto: Sue Cowell

Wereldwijd steunt het Transnational Institute (TNI), gevestigd in Amsterdam, sociale bewegingen die strijden tegen de macht van multinationals en voor duurzaamheid, vrede, en rechtvaardigheid. Directeur Fiona Dove: 'Wij zijn de ideale schakel tussen sociale bewegingen, betrokken wetenschappers en beleidsmakers.'

› **Waarom is het Transnational Institute (TNI) ooit opgericht?**

'TNI werd in 1974 gesticht als internationale tak van het in Washington D.C. gevestigde *Institute for Policy Studies* (IPS). Het was de tijd van de Vietnamoorlog en de Amerikaanse interventies in Latijns-Amerika en er was behoefte aan een onafhankelijk instituut buiten de VS dat kritisch stond ten aanzien van de buitenlandse politiek van het land. Het begon allemaal begin jaren zestig, toen twee jonge medewerkers van het Witte Huis het IPS oprichtten om zich vrijelijk te kunnen uiten over de Amerikaanse buitenlandse politiek en vooral tegen de Vietnamoorlog. Begin jaren zeventig wilden zij hun netwerk buiten de VS uitbreiden. Daartoe kwamen zij in oktober 1972 in Parijs samen met de Frans-Amerikaanse politieke wetenschapper en activist Susan George (de huidige voorzitter van de raad van bestuur van TNI), de Amerikaanse filantroop Samuel Rubin en een aantal Franse politici en intellectuelen, die allen tegenstanders van de Vietnamoorlog waren. Hier ontstond het idee van een transnationaal instituut in Europa. Dankzij de Pakistaanse hoogleraar, journalist en revolutionair Eqbal Ahmad werden vele contacten gelegd met wetenschappers en politici die zich aan TNI wilden verbinden en in 1973 betrok Ahmad als kersverse directeur van TNI een pand tegenover het Van

Gogh museum, beschikbaar gesteld door een filantroop. In 1992 zijn TNI en IPS uiteindelijk als zelfstandige organisaties verdergegaan.'

› **Wat zijn de belangrijkste doelstellingen van TNI?**

'Ik spreek liever van een missie dan van doelstellingen, want doelen veranderen nogal eens per periode. Zo streden we in de jaren zeventig tegen dictaturen en het kolonialisme, in de jaren tachtig voor het milieu en vrouwenrechten, en in de jaren

organisatie die wereldwijd zo'n 200 miljoen boerenfamilies vertegenwoordigt. Wij wisselen onderling informatie uit en maken op basis daarvan een analyse van de actoren die een rol spelen in het proces van landonteigening om vervolgens op Europees niveau beleidsmakers aan te zetten tot actie.

Daarnaast organiseren we conferenties en seminars, om kennis te delen met onze bondgenoten en de te volgen strategie met elkaar af te spreken. Dankzij veertig jaar ervaring

'Alle democratische instituties worden nu door het neoliberalisme bedreigd. Wij vechten daartegen en eisen de democratische rechten van burgers terug.'

negentig voor universele rechtvaardigheid en tegen de macht van de multinationals. Onze missie is om internationale sociale bewegingen te ondersteunen door grondig onderzoek te doen, betrouwbare informatie te verstrekken, de juiste analyses te maken en constructieve voorstellen te doen, om progressieve, democratische politiek en oplossingen voor universele problemen te bevorderen. TNI vormt hierbij de ideale schakel tussen sociale bewegingen, betrokken wetenschappers en beleidsmakers.'

› **Kunt u vertellen hoe TNI te werk gaat en met wie er wordt samen-gewerkt?**

'Met wie wij samenwerken, hangt af van de kwestie. In het geval van landonteigeningen door grote bedrijven werken wij bijvoorbeeld samen met *La Vía Campesina* (de weg van de boeren), een onafhankelijk

hebben we inmiddels het vertrouwen gewonnen van vele sociale bewegingen, zelfs van *La Vía Campesina*, die zeer kritisch is met wie ze samenwerkt.'

› **Wat heeft TNI in het afgelopen jaar concreet bereikt?**

'Een groot succes was dat in 2013 84 regeringen een petitie voor de Mensenrechtenraad van de VN ondertekend hebben die oproept om bindende regels in te stellen voor transnationale ondernemingen. Deze historische oproep was het resultaat van groeiende publieke verontwaardiging en politieke druk als gevolg van de publiekscampagne *Stop Corporate Impunity* die TNI mede startte in 2012 en voortzette in 2013. Tragedies als de dood van meer dan duizend arbeiders in een kledingfabriek in Bangladesh en het bloedbad onder mijnwerkers in Marikana in Zuid-Afrika droegen bij

Flickr.com / Ian MacKenzie

Een van de internationale samenwerkingspartners van TNI is La Vía Campesina, een organisatie die opkomt voor de belangen van kleine boeren.

aan het groeiende besef dat wetgeving nodig is om multinationals die zich schuldig maken aan het schenden van mensenrechten aan te pakken. Inmiddels hebben 159 organisaties en netwerken uit 35 landen zich bij de campagne aangesloten.

Ook in de strijd tegen geheime investeringsbeschermingsclausules in het vrijhandelsverdrag tussen de VS en Europa, TTIP, hebben we succes geboekt. Tegen dergelijke geheime bepalingen, waarin multinationals de mogelijkheid hebben om staten voor miljarden aan te klagen als zij inkomsten mislopen, voeren wij al veel langer actie, maar dankzij TTIP is er meer aandacht voor. Door toenemende publieke verontwaardiging voelen zowel Nederland als de Europese Commissie zich gedwongen om investeringsbeschermingsbepalingen te heroverwegen en nader te onderzoeken.

Een derde positieve ontwikkeling is toenemende steun voor het *Alternative Trade Mandate*: een nieuwe visie op het Europese handelsbeleid die de belangen van onze aarde en de mensen die daarop leven boven de belangen van de grote bedrijven stelt.’

› **Wie zijn jullie grootste tegenstanders in jullie strijd voor een meer duurzame, rechtvaardige en democratische wereld?**

‘De multinationals. Zij hebben zoveel politieke invloed, dankzij bevriende media, denktanks en lobbygroepen, dat zij in staat zijn om achter de

schermen het beleid te bepalen. Ten koste van mens en milieu doen zij alles om maar zoveel mogelijk winst te behalen. De schade die ze daarbij aanrichten is enorm.’

› **Is het überhaupt mogelijk om de strijd aan te gaan met multinationals?**

‘Als we het niet doen, dan laten we ze gewoon hun gang gaan. Multinationals hebben altijd veel macht gehad. Je moet niet vergeten dat democratie nog een relatief nieuw concept is, waar een lange, harde strijd voor gevoerd is. Alle democratische instituties worden nu door het neoliberalisme bedreigd. Wij vechten daartegen en eisen de democratische rechten van burgers terug. Hoe moeilijk onze strijd ook is, we moeten erin blijven geloven dat we kunnen winnen. We zien dat multinationals meer in het defensief worden gedrukt. Het mondiale kapitalisme veroorzaakt eenvoudigweg te veel schade. Daar moeten we mensen van overtuigen. Meer directe vormen van democratie zijn nodig om werkelijk de strijd aan te gaan met het grootkapitaal. Hoopvol is de opkomst van Podemos in Spanje en Syriza in Griekenland. Deze partijen komen voort uit bewegingen van onderop. Toen in Thessaloniki het drinkwater geprivatiseerd dreigde te worden, hebben de inwoners van de stad zich verenigd in een coöperatie om zo de strijd aan te gaan met de multinationals. Helaas hebben ze niet gewonnen, maar ze hebben wel de macht uitgedaagd en belangrijke

contacten gelegd. Wat we nodig hebben zijn zorgvuldig gekozen, strategische overwinningen die kunnen leiden tot radicale verandering van het kapitalistisch systeem. Inzicht in hoe de huidige crisis werkt is daarbij cruciaal.’

› **Wat zouden jullie dit jaar willen bereiken?**

‘In juni is er door de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties een historische resolutie aangenomen, die stelt dat er gewerkt moet worden aan een bindend verdrag dat mensenrechtenschendingen door multinationals moet voorkomen. Een werkgroep bestaande uit regeringsvertegenwoordigers van verschillende landen gaat hiermee aan de slag. Aan ons is nu de taak om bij de regeringen de druk op de ketel te houden, het verdrag onder de aandacht te blijven brengen van het publiek en bondgenoten te zoeken. Ook blijven we strijden tegen de privatisering van drinkwater. Vorig jaar is in Jakarta een belangrijke overwinning geboekt, toen de gouverneur aankondigde dat de stad de drinkwatervoorziening weer in eigen beheer zou nemen. In onze ogen is drinkwater een mensenrecht en hoort het in publieke handen te zijn.’

Fiona Dove (1961) is sinds 1995 directeur van TNI. Zij groeide op in Zuid-Afrika en was actief in de anti-apartheidsbeweging. Daarnaast vervulde zij een leidende rol in feministische en antimilitaristische organisaties. Ook bekleedde zij verschillende functies in de Zuid-Afrikaanse vakbeweging.